

بە ناو نیشانی یەک نمونە لە عێراقدا لە دەیی ئا بردودا پێکھاتی دەوڵەت و دامودەزگای دەسەڵات بە فەرمی بریتی بوو لە سەرک کە ماری کورد، سەرک و زیرانی شیعە، و سەرکێ پەرلەمانیش سونی بوو. کوردستانی خودموختاریش لە باکوری عێراق لە ژێر دەسەڵاتی دوو حیزبی بەندەمانی و خۆشەکی کورد دا بوو. ئەم پێکھاتە یە ئاکامی یەک بەندوبەست و کەوتنی فەرمی نەوان دەوڵەتی ئێمەریکا و هاوێ پیمانەکانی لەگەڵ دەستەوتاقمە دینی و قەومیەکانی دەوڵەتی

وځانې سډام. (ئستا به پيدا بونی داعش ئم هاوس نگی تځچو و
دوځو تی ئمریکا هڅو دځات به زیادکردنی جورعی به عسی - سځل فی
به ئم تځکځو ی و به هڅکاری توندبونو و ئم کځش ی چار سځر
بکات)! له بار ی ئفغانستانیش و داستانی له یاج رگاش هڅر
به هڅمانش و ی.

ئم واتا تاز یی دیموکراسی و کځمځگا، نځک تځنها به وځاتانی
ژهځاتی ناوځات به ځکو به خودی وځاتانی ځژئاواش. ئم دژی
دادگاکانی شریع له کځندا، به به رگری له "یک یاسا به هڅموان"
له به ریتانیا، و دژی به فځرمی ناسینی ئیمام و موفتی ځکان به
ناونیشانی نوځنځرانی پځنا به رانی به ناو وځاتانی "ئسلامی" - ئو
پځنا به رانی کځ زځرب ځیان له دځز ځخی یاساکانی شریع له
وځاتځکانیا ندا هڅاتون به ولاتانی رځژئاوا - له سځراسری ئو وروپادا
ځ با تما نکر دو.

به فځرمی ناسینی ځک نه به ناونیشانی هاو ځاتیانی ماف ی ځکسان به ځکو
به ناونیشانی ناسنام قځومی - دینی ی ځکان به به ها و ئارمان و
نیازی جیاواز و ناو کځکی بندځو تی ئم به دواو گځونو ی ی ی
به ر و سځد ځکانی ناو ځاست.

له وی ئاید له ژبی و پځست مځدځرنیزم نکځی له و ماف و به ها
جیهانیانی کځ به هی ځنیسانس و سځردمی ځشنگځری و جځک و تځ بون
دځکات و له جځگ ی ئوان فرځ فځره نگی دادځنت. به پځی بند ځکانی
پځست مځدځرنیزم شادی، ئازار، ئازادی، ی ځکسانی و تځنانځت
ئینسانیت به شو ی ی کی گشتی به ئزمون و به ها مر ی ی
ی ځکسان ځکانی و قابیلی گواستن و نین. و هیچ مځد ځکی ستاندارد
و هاو به ش و هیچ کار ځکی هاو به ش کځ پځویست له پځناویدا ځ بات بکرت
و به دځست به نر ځت بونی نی! سځلاریزم، نه تځنها به مانای جیایی
دین له دځوځت، به ځکو به مانای به فځرمی ناسینی ځک به ناونیشانی
مرځف، به دځر له شو ی باو ځ بونیان به خودا یان باو ځ بونیان،
نکځی له دځکرت، و خودی تاک و سروشتی مرځقای تی دځبر ځت ژیر
پرسیار و!

بځچی به جځر ی؟ یشی ئابوری - کځمځای ی تی ئم به چونه چی؟
بځچی سځر ځای ئو واقعی تی کځ ځکی سځراسری جیهان له ځک
میدیای کځمځای تی و زیاتر له ابردو و لځگ ی کتردا
پځیو ندیان هڅی، و سځر ځای ئو واقعی تی کځ هڅلوم رچی ژیانی
مادی، و ځکو کار با، ئتځمبیل، کځمپیوترو چځندانی تر به هڅموو
ځکی سځر گځی زوی ی ځکسان، و سځر ځای ئو ی کځ مانا و

ستانداردی خـشبـختی و خـشـگوزـرانی ژیا نی ژانـ هـرجی زیاتر
جیهانی بـتـو، بـمـام بـچونی جیاوازون، ژـیـگـرایـی و فرـ
فـرهـنگـی(مـتـی کـچـریزم) زـمینـی زیاتری پـیدا کردو - لانی کـم
لـمـیدانی ئایدلـژی، سیاست و میدیادا؟ بـچی خودی فـرهـنگ و
سیستمی بـهاکان و فـلسـفـه و پـیـوـندی کـمـمـایـتیـکان کـ
هـلـومـرجـکی مادی و ژینگـیـکی جیهانداگری بـ هـموو خـک
فـراهـمـکردو بـمـام “ژـی” لـبـرچاودـگیرن؟
بـ بـچونی من ولامی ئـمـم لـناو خودی پـیـوـندی ئابوریـکاندا خـی
حـشارداو کـ جیهانی گـیـو بـیـک گوندی جیهانی.

لـ کاتی ئـنیسانس و سـردـمی ئـشـنگـریدا، سـردـمی گـشـکردنی
سـکلاریزم، زـربـی کـمـمـگاکان - لـ استیدا بـجگـ لـ ئـوروا -
هـشتا دـورانی ناوبراو بـ ژئـاوایکردنی (Westernization)
سـدـکانی ناوـاست و پـشـسـرمایـداریان بـسـر دـبرد. و جیهان
پـویست بوو بـگـدرت! ئـوی کـ بـ ژئـاوایکردن دـکرا - کـ لـ
استیدا شـتـک نـبوو جگـ لـ باشترکردنی هـلـومـرجی ژیان و
گـشـکردنی هـموو کـمـمـگای مـرـقایـتی - پـویستیـکی سـردـمـمـکـ بوو.
بـمـژئـاویکردن کـ ناوـکی تر لـ پـناو بـ جیهانیکردنی بـها
مـریـیـکان. “سیستمی بـهاکانی ژئـاوا” لـ استیدا یـک دـستکـوتی
جیهانیی - دوا هـنگاوی مـژوی درـژی گـشـکردنی فـرهـنگـی
مـرـقایـتی - لـ چین و میسر و یـنانی کـنـو تا شـشی هـزی و
پیشـسازی لـ ژئـاوا. بـرژوازی ئـوروا، لـ گـی بیرمـند
پـشـشـو و کانـیـو، ئـم سیستمی ماف و بـها جیهانیانی بـ فـرمی ناسی
و بـاویکردو، چونکـ لـو سـردـمـدا لـگـ بـرژو و نـدیـی سیاسی و
ئابوریـکانیدا بـتـواوی یـکانگیر و هاوجوت بون.

بـرژوازی لای ئـوروا لـ هـموو ویـکـو لـم نیاز و ئیرادـ سیاسی
و ئابوریـ بـهرـمـند بوو کـ جیهان داگیرکات و بیگـرت بـ
جـگایـکی مـدـرن و گونجاو بـ ئابوری بـرژوازی. خاوـنزـوی
خانـدانـکان لـگـ ئاین و نـریت و ئـخلاقیاتـی خانـدانیان
ئـبوا یـ بـنـ کـنارـو و گـا بـ گـانکاری پـویست لـ استای
شـکـگیری بازای کارو کاـا بـکـنـو. ئـم ئابوری سیاسی سیکـلاریزم
و جیهانشمولیـت. بـ بـرژوازی تازـ پـگـیشتوی ژئـاوا و فـلسـفـه و
بیرمـند پـشـشـو و کانـی، فـرهـنگ و شارستانیـتی ژئـاوا مـدـلـکی
استـقینـ بوو بـ هـموو جیهان چونکـ باقی جیهان هـشتا ئامادـی
کار و سـرمایـگوزاری نـبوو. گـاوبانـکان و هـلی ئاسن و ژـر
بینای پـویست بـ کارکردنی سـرمایـ دـبوا یـ ئامادـبـکـرت،

[illegible][illegible]

سیستمی نو،ی جیهان و بازار،ی نازاد چتر توانای ئو،ی نیی، ک
به رگری له به ها “ژئاواییه کان” بکات به ناویشانی ئاس،ی پیشو،ی
هر که مگا به ی.

[illegible]

لځگه ئاينی ځی و ز مينه نه تويي کانی ځی و تځگيشتن و
دريځ کانی ځی سبارت به نازادی وځ شېختی و هتد و هتد.

له دنيای پستم ددرندا له وانگي ئابوريځو ه موو ي کسانن
بهام له ووی فرهنگی سیاسی - کم مهاي تي و ه موو جياواز له
قلم ددرن. ژيانی ماددی و به ها ماددي کان جيهانين و ه موو
جيهانی داگیرکردو، بهام فرهنگ و فلسف و سیستمی به ها
مريي کان کم هم ه لوم رجی به ديه ناول څر يی له قلم ددرن!

هم به دواو گان نه وي به ځکوت نيي. سک لاريزم و جيهان شموليت
تواو نن نکي له دکریت له برن ووی که کا پيتاليزم جيهانی به توي.
چند سد سا يک له م وپش له پناو گش کردنی جيهانيدا سرماي داری
پويست بوو، وات کم مگای م دنی و به ها جيهانداگر م ددرن کان،
بهام ئستا وک ځ يا تکی دست پي ان گيشتو دند به رچاو.
دواچار بوو به: پستم ديرنيزم! دواتر: داي له گ و ململانی
شارستان تکان! دواتر: کم مگ ئيسلامی کان و ياساکانی شريعی و
له ياج رگا و کماری ئيسلامی و داعش و به کم حرام و مکتبی که چريزم
و نيوليبراليزم!

هم سک لاريسست کان له گله هم جيهان به دواو گان نراوي
وب وین! له سدای کم دس ادار کان بانگش به دواو گان نه وي و
دواک و تویی دکن و ئستا پرچمی سک لاريزم و کم مگای م دنی له
دستی هم داي کم له سدا نه و دکانی جيهان نوځ رايتی
دکين. هم جار نک له پناوی بازای نازاد دا به کو له پناو
کم مگای نازاد و ځکی نازاد له سراسری جيهاندا! نامانجی هم
نک تها جياي ئايين له دوت، به کو به برگريکردن له
کم مگای م دنی و کم کی مر قايتی و به ها مريي کان.

هم له پناو م ددرنيزمدا دجنگين، بهام نک له بهرام بهر ه
فيودايي (ددر به گاي تي) به سارچو کانی پش له م ددرنيزم، به کو
له بهرام بهر ه سز کا پيتاليسست کانی دواي م ددرنيزم! له
وب و بون وي دا استی و واقعيت، زانست و تکنالژيا، و له سدا
نه و د ونی ځکی جيهان له گله هم داي. خودی ئو واقعيتی که
داگیرکردنی ميدانی تحریر له دی شش میسر دا ديت ئيلهام
به ځشی داگیرکردنی پارکی زا کوتی له دی بزوتنه ووی د ستب س ردا گرتن
له نيک ئو نيشاندات که څر گرایي (نسبييت) به چونکی پوچ
و به ماناي. له ه مان کاتدا هم ئزمون ئو نيشان ددات که چن
د توانرت به سر هم دواک و توي دا سربک ویت.

* هم باس له که نفرانسی "ماfi ئايینی، سک لاريزم و ماfi م دنی"

ل ۱۱ ی ئ ڪٽ ٻري ۲۰۱۴ دا ل ل ٺن ڀشڪش ڪراو.
و رگ ٺن ل فارسي و: ڪاو عوم ر
ڀدا چون و: هيو ا ئ حم د